

John Mark Falkenhain, *Hoe we liefhebben. Vorming tot celibatair leven*, oorspr.: *How We Love. A Formation for the Celibate Life*, vertaald door Stefaan Franco (Studia Christiana 4), Antwerpen / 's Hertogenbosch: Gompel & Svacina 2023, 262 pp., € 32,00, 9789463714631

Jaap van Slageren

Terwijl binnen het Vaticaan van de Rooms-Katholieke Kerk discussies gevoerd worden over de mogelijkheid vrouwen toe te laten en het celibaat, ligt voor ons dit boek waarin de schrijver een pleidooi voert voor de wijze waarop je als celibatair invulling kunt geven aan het priesterambt. Dat zo'n celibatair priesterschap aan strikte voorwaarden moet voldoen, maakt de auteur op verschillende manieren duidelijk. Mannen en ook vrouwen die in hun jeugd geleden hebben door seksueel misbruik en machtsmisbruik, of in hun puberteit verslaafd zijn geraakt aan porno, of homo's en lesbiennes, komen niet in aanmerking voor het priesterschap vanuit de vrees dat deze ervaringen en emoties blijvend een rol spelen in het functioneren als priester. Ook overgevoeligheid voor problemen van mensen waar de priester als pastor of hulpverlener mee te maken krijgt, maakt iemand minder geschikt om als priester te functioneren. Maar datzelfde geldt ook voor de persoon die koud en onbewogen zijn werk als priester denkt te kunnen doen, zonder in te gaan op de vragen of de nood van de ander. Want, zo stelt de schrijver, als priester ben je vooral op de ander betrokken.

Om als priester celibatair te kunnen functioneren, is volgens de auteur allereerst een grondige begeleiding en toerusting nodig. En daarin zijn de congregatie- en diocesane priesters in het verleden nogal aan te kort gekomen, wat wellicht (en dit vermeldt de schrijver overigens niet) veel uittredingen uit het priesterschap heeft veroorzaakt. Een belangrijk voorbereidingsmoment op het priesterschap is op een kuise wijze leren omgaan met seksuele prikkels die de toekomstige priester in zijn dienstwerk onvermijdelijk zal ondergaan. Daarbij is de gerichtheid op, de relatie met, God essentieel. Dan gaat het niet alleen om God zoeken, maar ook door Hem alleen gevonden te worden. Dat kan niet alleen liefde geven, maar ook lijden en geduld van iemand vragen. Ja, 'alleen zijn, waarin we Gods diepe en blijvende liefde voor ons leren kennen, vereist vaak geduld en zal lijden met zich meebrengen' (213). Dat betekent dat als je naar een andere relatie om echt gekend en geapprecieerd te worden op zoek zou gaan, het dan heel goed zou kunnen zijn dat je je daarmee een vernieuwde en verrassende relatie

met God ontzegt, die, aldus de schrijver, net voorbij dat lijden ligt. Maar evenmin als de gerichtheid op God kan de priester een gemeenschapsleven missen waarin gezonde verhoudingen en goede grenzen in acht worden genomen. Maar omdat een verantwoorde samenwoning binnen bijvoorbeeld een kloostergemeenschap niet vanzelf spreekt, pleit de schrijver, die zelf monnik is en uit eigen ervaring weet hoe nodig dit is, voor een permanente begeleiding, ook voor mannen en vrouwen die al decennialang het celibaat hebben volgehouden.

Dit geeft goed weer hoe in bepaalde lagen van de Rooms-Katholieke Kerk over het celibaat in relatie tot het priesterschap wordt gedacht. In zijn fundering van het traditionele Rooms-Katholieke priesterschap leunt de schrijver zwaarder aan tegen de beschouwingen van de vroegere paus Johannes Paulus dan de huidige paus Franciscus. Hierdoor peilt hij wellicht ook niet de behoefte in andere Roomse Kerkelijke kringen voor de afschaffing van het gedwongen celibaat. Hij gaat ook niet in op het functioneren van de gehuwde priester in Orthodoxe Kerken en de rol van de gehuwde predikant in Protestantse Kerken. Wat ook aan het boek ontbreekt, is een register van personen, godsdienstige termen en zaken.

Aarnoud van der Deijl, *De toekomst van de kerk. Essay vol rouw en hoop*, Middelburg: Skandalon 2023, 253 pp., € 25,99, 9789493220478

Joep Dubbink

Voor u bij deze titel denkt, 'O, daar heb je weer iemand met een plannetje om de kerk een *boost* te geven': dit boek is van een ander kaliber en de auteur is niet aansprakelijk voor de wat bleke titel. Van der Deijl, ruim 30 jaar predikant, heeft in die jaren niet anders gezien dan teruggang van het kerkelijk leven, en hij geeft zich in een persoonlijk relaas, theologisch onderbouwd, rekenschap van de oorzaken daarvan.

Het eerste deel van het boek is misschien wel het origineelst: 'Zeven plannen die de kerk niet konden redden'. Aan de hand van een sociologische indeling van religie in zeven aspecten (dogma's, rituelen, verhalen, gemeenschap, enz.) bespreekt hij een breed scala aan plannen die in de afgelopen jaren voorbijkwamen om het helemaal anders te gaan doen en het tij van de secularisatie te keren – en hij legt geduldig uit waarom die niet werkten. Hij doet dat solidair: hij heeft meer dan zijn deel aan veel